

dosarul nr. 2rac-116/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (S. Dimitriu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Bostan, I. Dutca, V. Cotorobai)

DECIZIE

08 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată "Royal-Progres" ,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Royal-Progres” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Clivasima” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și penalității,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Clivasima”, a fost casată parțial hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central cu emitere în această parte a unei noi hotărâri,

c o n s t a ț ă

La 13 octombrie 2017 SRL „Royal-Progres” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Clivasima” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și penalității.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 13 martie 2017 și la 22 martie 2017 a încheiat cu pârâtul contractul de prestare a serviciilor de transport auto internațional nr. 13-03 și nr. 13-04 pentru ruta Moldova-Rusia, prin care în baza acordului, transportatorul SRL „Royal-Progres” s-a obligat să presteze servicii de transport în conformitate cu acordul-comandă, iar pârâtul SRL „Clivasima” s-a obligat să achite serviciile de transport în termenii stabiliți în acordul-comandă sus numit, în termen de 30 zile calendaristice după descărcare, cu prezentarea pachetului de documente ce confirmă îndeplinirea serviciilor (CMR, actul de îndeplinire a serviciilor, factura fiscală).

Reclamantul a susținut că și-a onorat integral obligațiunile contractuale, pârâtul însă nu a achitat integral costul serviciilor de transport auto internațional prestate, astfel acumulând o datorie în sumă de 36 900 de lei, constatată în baza actului, contractului de comandă de transport nr. 13-03 din 13 martie 2017 și nr. 13-04 din 22 martie 2017, CMR seria CR nr. 0265315 și CMR seria CR nr. 0265319 pe

ruta Moldova-Rusia, actul de acordare a serviciilor de transport auto internațional din 19 martie 2017 și 27 martie 2017, factura seria TTH DAA nr. 08524552 din 19 martie 2017 în sumă de 3640,35 lei și factura seria THH DAA nr. 08524554 din 27 martie 2017 în sumă de 33259,65 lei, care nu au fost achitate.

A mai declarat reclamantul că potrivit pct. 4 din contractul nominalizat, în cazul neachitării serviciului de transport în termenul stabilit, este în drept să calculeze pârâtului o penalitate în mărime de 0,1% din scadența pentru fiecare zi de întârziere, calculată la perioada de 180 zile care constituie suma de 10251,53 lei, totodată, își rezervă dreptul de a solicita achitarea dobânzii de întârziere prevăzută de art. 585 Cod civil.

Întru soluționarea litigiului pe cale amiabilă a transmis către pârât notificările cu nr. 13-04/2017 din 22 iunie 2017 și nr. 13-04/2017 din 26 iulie 2017 prin care a somat debitorul la adresa juridică, cât și prin intermediul telefonului, solicitând în termen de 7 zile calendaristice achitarea datoriei, totodată fiind preîntâmpinat despre consecințele neexecutării notificării.

A indicat că la data de 23 mai 2017, între părțile în litigiu a fost semnat un acord, prin care beneficiarul SRL „Clivasima”, în persoana administratorului Culiuc Vasile, și-a asumat obligația de a achita datoria restantă față de transportatorul SRL „Royal-Progres” eşalonat în rate proporțional repartizate, precum și executarea integrală a tuturor obligațiilor stabilite conform graficului consemnat și autentificat în temeiul Acordului pentru prestarea serviciilor de transport auto și comenzi, însă, deoarece beneficiarul nu și-a executat integral obligațiunile stipulate în acord, reclamantul a înștiințat pârâtul despre intenția intentării unei acțiuni civile în instanță privind încasarea forțată a datoriei, penalității contractuale și dobânzii de întârziere.

Pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond în perioada 09 noiembrie 2017- 12 martie 2018, pârâtul a achitat datoria, reclamantul diminuând astfel pretențiile, solicitând doar încasarea penalității – 5125,76 de lei și dobânzilor de întârziere – 5055,55 de lei.

Prin hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea a fost admisă integral; s-a încasat a din contul SRL „Clivasima” în beneficiul SRL „Royal-Progres” penalitatea contractuală în sumă de 5125,76 de lei, dobânda legală de întârziere în sumă de 5055,55 de lei, iar în total suma de 10181,31 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 15 octombrie 2018 SRL „Clivasima” a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de SRL „Clivasima”, a fost casată parțial hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, în partea încasării dobânzii de întârziere și în această privință a fost pronunțată o nouă hotărâre prin care s-a respins pretenția privind încasarea dobânzii de întârziere. În rest, hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în partea încasării penalității contractuale în sumă de 5125,76 a fost menținută.

La 21 martie 2020 SRL „Royal-Progres” a depus recurs prin poșta electronică împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei a aplicat excepția retroactivității legii civile noi în procesul examinării cauzei direct în sala de judecată, încălcând astfel normele de drept procedural.

În opinia recurentului, instanța de apel a ignorat prevederile art. 7 alin. (1) Cod civil modernizat, conform cărora legea civilă nu are caracter retroactiv.

A menționat că SRL „Royal Progres” nu a renunțat la dobânda de întârziere, deoarece aceasta a fost achitată integral de SRL „Clivasima”, prin urmare nu putea accepta excepția retroactivității contrar prevederilor art. 7 Cod civil.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a emis decizia la data de 23 ianuarie 2020. Prin urmare recurs depus de SRL „Royal-Progres” la data de 21 martie 2020 prin poșta electronică este în termen.

Curtea Supremă de Justiție a transmis în adresa intimă SRL „Clivasima” copia recursului, recepționată la data de 11 mai 2020, însă referința nu a fost depusă.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

Conform materialelor dosarului se constată că între SRL „Royal-Progres” și SRL „Clivasima” au fost încheiate contracte comandă de prestare a serviciilor de transport auto internațional nr. 13-03 și nr. 13-04 pentru ruta Moldova-Rusia, potrivit cărora, în baza acordului, transportatorul SRL „Royal-Progres” s-a obligat să presteze servicii de transport în conformitate cu acordul-comandă, iar pârâțul SRL „Clivasima” s-a obligat să achite serviciile de transport în termenii stabiliți în acordul-comandă în termen de 30 zile calendaristice după descărcare, cu prezentarea pachetului de documente ce confirmă îndeplinirea serviciilor (CMR, actul de îndeplinire a serviciilor, factura fiscală).

Totodată din materialele cauzei se constată existența raportului contractual între cele două părți, executarea obligațiilor de către transportator și neexecutarea deplină a obligațiilor de către beneficiar, care nu a achitat integral costul serviciilor de transport auto internațional prestate, acumulând o datorie în sumă de 36 900 de

lei, fapt confirmat prin contractul comandă de transport nr. 13-03 din 13 martie 2017 și nr. 13-04 din 22 martie 2017, CMR seria CR nr. 0265315 și CMR seria CR nr. 0265319 pe ruta Moldova- Rusia, Actul de acordare a serviciilor de transport auto internațional din 19 martie 2017 și 27 martie 2017, factura seria TTH DAA nr. 08524552 din 19 martie 2017 în sumă restantă de 3640,35 lei și factura seria TTH DAA nr. 08524554 din 27 martie 2017 în sumă de 33259,65 lei, suma creanței, conform calculului prezentat de reclamant constituind 36 900 lei.

Potrivit acordului privind stabilirea graficului de achitare a datoriilor din 23 mai 2017, părțile în litigiu au ajuns la un consens privind achitarea datoriei totale de 100523,55 de lei, ce rezultă din trei comenzi de transport: nr. 13-03 și nr. 13-04 din 19 martie 2017 și nr. 13-04 din 22 martie 2017. Însă pentru serviciile acordate în temeiul acestor trei comenzi de transport efectuate de transportator, beneficiarul a achitat parțial doar sumă de 8000 lei, datoria constituind 92 523,55 lei.

Pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond în perioada 09 noiembrie 2017-12 martie 2018, pârâtul a achitat datoria, reclamantul micșorând pretențiile.

Astfel, SRL „Royal-Progres” și-a concretizat pretențiile, solicitând încasarea dobânzii de întârziere și penalității contractuale.

Prin hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea a fost admisă integral, fiind dispusă încasarea de la SRL „Clivasima” în beneficiul SRL „Royal Progres” penalitatea contractuală în sumă de 5 125,76 de lei, dobânda legală de întârziere în sumă de 5 055,55 de lei, în total 10 181,31 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 15 octombrie 2018 SRL „Clivasima”, în persoana administratorului Culiuc Vasile, a contestat-o cu apel, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 23 ianuarie 2020 Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de SRL „Clivasima”, a casat parțial hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în partea încasării dobânzii de întârziere și în această parte a pronunțat o nouă hotărâre prin care a respins pretenția privind încasarea dobânzii de întârziere. În rest, hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, în partea încasării penalității contractuale în sumă de 5 125,76 de lei a fost menținută.

Instanța de apel, raportând la starea de fapt constatată normelor de drept material aplicabile, ce guvernează raportul juridic litigios, a conchis că soluția instanței de fond în partea admiterii pretenției de încasare a dobânzii de întârziere este incorectă, invocând situația apărută urmare a modificărilor la Codul civil introduse prin Legea nr. 133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative.

A mai notat instanța de apel că potrivit prevederilor art. 942 alin. (4) Cod civil, modernizat, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobânda de întârziere.

Instanța de apel a menționat că conform prevederilor art. 39 din Legea nr. 1125 din 13.06.2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil, dispozițiile art. 942-945 din Codul civil, introduse prin Legea nr. 133 din 15.11.2018, se aplică începând

cu 1 martie 2019 și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 1 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 1 martie 2019.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a reiterat că urmare a modificărilor la Codul civil, creditorul nu mai poate solicita încasarea ambelor modalități de despăgubire: dobânda de întârziere și penalitate, urmând a fi încasată doar una din aceste plăți.

După cum a menționat instanța de apel, urmare a acestui fapt, reprezentantul SRL „Royal-Progres”, în ședința instanței de apel a comunicat că solicită a fi menținută hotărârea instanței de fond în partea încasării penalității de întârziere.

În acest sens a indicat instanța de apel că deoarece la data adresării cu prezenta acțiune în instanță pârâta înregistra o datorie față de reclamantă, datorie care nu a fost stinsă nici după înaintarea notificărilor prealabile, fiind achitată pe parcursul examinării pricinii, Colegiul a specificat că „SRL „Royal-Progres” dispunea de dreptul de a solicita și plata penalităților. Or, acestea erau direct și clar prevăzute în contractul semnat de cele două entități, obligația fiind pusă în sarcina beneficiarului serviciului de transport în cazul neachitării în termen a datoriei pentru serviciul prestat.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, apreciază eronată soluția instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, în condițiile aplicării eronate a normelor de drept material de către instanță.

Or, la caz este de principiu că reclamanta, adresându-se cu prezenta acțiune și solicitând încasarea dobânzii de întârziere, și-a întemeiat pretenția în baza dispozițiilor art. 585 Cod civil în redacția legii până la 01 martie 2019, care prevede că în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Instanța de recurs consideră că reclamanta, conducându-se de prevederile citate, în mod justificat a solicitat încasarea din contul pârâtului a dobânzii de întârziere calculată pe perioada de 175 de zile, egală cu 5 055,55 de lei.

Instanța de apel, însă, fără a supune aprecierii cuvenite a pretenției respective în raport cu prevederile legale sub imperiul cărora urmează a fi judecată acțiunea în această parte, s-a limitat în mod confuz la mențiunea că urmare a modificărilor la Codul civil creditorul nu mai poate solicita încasarea ambelor modalități de despăgubire: dobânda de întârziere și penalitate, urmând a fi încasată doar una din aceste plăți.

La baza motivării soluției instanța de apel a indicat că în corespundere cu art. 942 alin. (4) Cod civil, modernizat, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobânda de întârziere.

A mai indicat că în conformitate cu art. 39 din Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, dispozițiile art.942-945 din Codul civil, introduse prin Legea nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, se aplică, începând cu 1 martie 2019, și

obligățiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 1 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 1 martie 2019.

La acest capitol, instanța de recurs observă că dispozițiile art. 942 din Codul civil modernizat au fost introduse prin Legea nr.133 din 15.11.2018, care a intrat în vigoare la data de 14 decembrie 2018 prin publicare ei în Monitorul Oficial.

Prin prisma alegărilor recurentului referitor la aplicarea în speță a prevederilor art. 942 Cod civil modernizat prin Legea nr. 133 din 15.11.2018, Colegiul evidențiază că la data apariției litigiului și pronunțării hotărârii primei instanțe - 13 septembrie 2018, Codul civil nu era modernizat, or, această dispoziție legală a fost completată prin Legea nr.133 din 15.11.2018, în vigoare la data de 14 decembrie 2018.

În conformitate cu art. 6 alin.(1), (2) Cod civil (în vigoare la momentul producerii faptului juridic), legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

Aceleași prevederi se regăsesc în art. 7 Cod civil modernizat prin Legea nr. 133 din 15.11.2018.

Prin principiul neretroactivității legii civile se înțelege regula juridică potrivit căreia o lege civilă se aplică numai situațiilor care se ivesc în practică după intrarea ei în vigoare, iar nu și situațiilor anterioare. Astfel, în virtutea principiului neretroactivității, toate actele și faptele juridice ce se produc între momentul intrării în vigoare și cel al abrogării unei legi vor fi guvernate de aceasta.

Corelând norma citată cu situația de fapt, Colegiul conchide că instanța de apel eronat a aplicat în speță prevederile art.942 Cod civil modernizat, or, la data constituirii situației juridice, precum și examinării litigiului în prima instanță – 13 septembrie 2018, această normă nu era în vigoare, ci abia la data de 14 decembrie 2018, fiind introduse prin Legea nr.133/2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative.

Astfel, la soluționarea cauzei și anume în partea expunerii instanței asupra dreptului de solicitarea dobânzii de întârziere, instanța de apel urma să ia în considerare normele codului civil în vigoare în perioada judecării cauzei în prima instanță.

Or, este incontestabil că situația juridică supusă judecării la caz s-a format anterior intrării în vigoare a prevederilor art. 942 din Codul civil modernizat.

În atare situație este cert faptul că SRL „Clivasima” urmează să achite în beneficiul SRL „Royal-Progres”, pe lângă penalitatea contractuală și dobândă de întârziere, în temeiul art. 585 Cod civil, în redacția legii până la 01 martie 2019, circumstanță reținută de prima instanță.

Ca urmare a celor menționate și în conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ca decizia instanței de apel este neîntemeiată, fapt ce impune necesitatea

admiterii recursului, casării deciziei instanței de apel și menținerii hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată ”Royal-Progres” .

Se casează decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Royal-Progres” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Clivasima” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și penalității.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru